GENERALINIO ADVOKATO
PAOLO MENGOZZI IŠVADA,
pateikta 2015 m. sausio 29 d.[1]

Byla C-649/13

Comité d'entreprise de Nortel Networks SA ir kt.
prieš
Cosme Rogeau, Nortel Networks SA likvidatorių,
ir
Cosme Rogeau, Nortel Networks SA likvidatorius,
prieš
Alan Robert Bloom,
Alan Michael Hudson,
Stephen John Harris ir
Christopher John Wilkinson Hill

(Tribunal de commerce de Versailles (Prancūzija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose — Bankroto bylos — Reglamentas (EB) Nr. 1346/2000 — Šalutinė bankroto byla — Jurisdikcija nustatyti šalutinės bankroto bylos poveikio apimtį — Išimtinė ar alternatyvioji jurisdikcija — Taikytinos teisės nustatymas — Perleidus skolininko turtą gautos lėšos, laikomos trečiosios šalies patikos sąskaitoje“

1. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą, kuris yra šios bylos dalykas, susijęs su Reglamento (EB) Nr. 1346/2000[2] (toliau – reglamentas) 2 straipsnio g punktu ir 3 ir 27 straipsniais ir juo keliamas keblus klausimas dėl jurisdikcijos paskirstymo valstybės narės, kurioje iškelta pagrindinė bankroto byla pagal reglamento 3 straipsnio 1 dalį, teismams ir valstybės narės, kurioje iškelta šalutinė byla pagal šio straipsnio 2 dalį, teismams, taip pat dėl nemokaus skolininko turto paskirstymo šių dviejų bylų atveju.

2. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjama byla susijusi su Kanados *Nortel* grupės, iki 2008 m. veikusios pasaulio mastu telekomunikacijų sektoriuje, bankrotu Europos lygmeniu, lėmusiu pagrindinės bankroto bylos iškėlimą Jungtinėje Karalystėje visoms grupės dukterinėms bendrovėms ir šalutinės bylos iškėlimą Prancūzijoje, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme, dukterinei bendrovei Prancūzijoje.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamentas dėl bankroto bylų (OL L 160, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 1 t., p. 191).

I – **Teisinis pagrindas**

3. Reglamentu nustatyta Europos tarpvalstybinių bankroto bylų nagrinėjimo sistema. Pagal reglamento 2 straipsnio g punktą:

„Šiame reglamente:

<...>

g) „valstybė narė, kurios teritorijoje yra turtas“, – jei:

— tai materialusis turtas, valstybė narė, kurios teritorijoje šis turtas yra,

— turtas ir teisių į jį nuosavybė arba teisės į jį turi būti registruojamos valstybiniame registre, valstybė narė, kurios žinioje yra tvarkomas registras,

— tai kreditorių reikalavimai, valstybė narė, kurios teritorijoje yra juos tenkinti privalančios trečiosios šalies pagrindinių turtinių interesų vieta, kaip nustatyta 3 straipsnio 1 dalyje“.

4. Reglamento 3 straipsnio „Tarptautinė jurisdikcija“ 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Valstybės narės, kurios teritorijoje yra skolininko pagrindinių turtinių interesų vieta, teismai turi jurisdikciją iškelti bankroto bylą. Jei tai yra bendrovė arba juridinis asmuo, kai nėra priešingų įrodymų, laikoma, kad jos pagrindinių turtinių interesų vieta yra jos registruota buveinė.

2. Jei skolininko pagrindinių turtinių interesų vieta yra valstybės narės teritorijoje, kitos valstybės narės teismai turi jurisdikciją iškelti tokiam skolininkui bankroto bylą tik tuo atveju, jei jam tos kitos valstybės narės teritorijoje priklauso įmonė [jo įsisteigimo vieta yra tos kitos valstybės narės teritorijoje]. Tokios bylos poveikis gali apimti tik tą skolininko turtą, kuris yra pastarosios valstybės narės teritorijoje.“

5. Reglamento III skyriuje „Šalutinė bankroto byla“ esančiame 27 straipsnyje numatyta:

„Vienos iš valstybių narių teisme iškėlus 3 straipsnio 1 dalyje nurodytą bylą, kuri pripažįstama kitoje valstybėje narėje (pagrindinė byla), tos kitos valstybės narės teismas, turintis jurisdikciją, kaip nustatyta 3 straipsnio 2 dalyje, gali iškelti šalutinę bankroto bylą, nors toje kitoje valstybėje nesvarstant skolininko nemokumo. Tai turi būti viena iš bylų, išvardytų B priede. Šiose bylose sprendžiamas tik tos kitos valstybės narės teritorijoje esančio skolininko turto klausimas.“

II – **Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamos bylos faktinės aplinkybės, jos nagrinėjimo procesas ir prejudicinis klausimas**

6. Remiantis sprendimu dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą ir bylos medžiaga prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamos bylos faktines aplinkybes galima glaustai išdėstyti taip, kaip nurodyta toliau.

7. *Nortel* grupė, kurios patronuojančioji bendrovė *Nortel Networks Corporation* yra Kanados įmonė, buvo viena pagrindinių pasaulyje telekomunikacijų tinklams skirtų sprendimų teikėja. Kanados bendrovei *Nortel Networks Limited* (toliau – NNL), *Nortel Networks Corporation* tiesioginei dukterinei bendrovei, priklausė dauguma *Nortel* grupės dukterinių bendrovių pasaulyje, tarp jų ir pagal Prancūzijos teisę įsteigta bendrovė *Nortel Networks SA* (toliau – NNSA).

8. *Nortel* grupė vykdė intensyvią mokslinių tyrimų ir plėtros (angl. *R* & *D*, toliau – MTP) veiklą per specializuotas dukterines bendroves (toliau – MTP centrai). NNSA buvo viena šių dukterinių bendrovių. Beveik visa intelektinė nuosavybė, sukurta grupei vykdant MTP veiklą, buvo įregistruota (daugiausia Šiaurės Amerikoje) NNL, kaip teisėtos savininkės (angl. *legal owner*), vardu. NNL suteikdavo MTP centrams nemokamas išimtines licencijas naudotis grupės intelektine nuosavybe. MTP centrams priklausė ir su šia intelektine nuosavybe susijusi ekonominė nuosavybė (angl. *beneficial ownership*), proporcinga atitinkamam jų indėliui į MTP veiklą. Grupės narių tarpusavio susitarimu *Master R* & *D Agreement* (toliau – MRDA) buvo reglamentuojami teisiniai santykiai tarp NNL ir MTP centrų [3]. Šiame susitarime, be kita ko, buvo numatyta, kad atsižvelgiant į grupės pelną ar nuostolį atitinkamais finansiniais metais kiekvienas MTP centras NNL atžvilgiu yra kreditorius arba skolininkas, t. y. laikomas paskolinęs arba skolingas sumą, vadinamą RPS (angl. *Revenue Profit Sharing*, rizikos ir pelno pasidalijimas).

9. Nortel grupei 2008 m. susidūrus su dideliais finansiniais sunkumais, jos vadovai, siekdami optimizuoti grupės turto perleidimą, nusprendė imtis veiksmų, kad vienu metu būtų iškeltos bankroto bylos Kanadoje, Jungtinėse Amerikos Valstijose ir Europos Sąjungoje.

10. 2009 m. sausio 14 d. sprendimu *High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division* (Jungtinė Karalystė), remdamasis reglamento 3 straipsnio 1 dalimi, iškėlė pagrindinę bankroto bylą pagal Anglijos teisę visoms Europos Sąjungoje įsteigtoms *Nortel* grupės bendrovėms, įskaitant NNSA, ir paskyrė A. R. Bloom, A. M. Hudson, S. J. Harris ir C. J. Wilkinson Hill bendrais bankroto administratoriais (toliau kartu – bendri bankroto administratoriai).

11. NNSA ir bendriems bankroto administratoriams bendrai kreipusis į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą, šis 2009 m. gegužės 28 d. sprendimu iškėlė NNSA šalutinę likvidavimo teismo sprendimu bylą, kaip tai suprantama pagal reglamento 27 straipsnį, leido nustatytą laikotarpį tęsti veiklą ir paskyrė C. Rogeau likvidatoriumi.

12. 2009 m. liepos 7 d. NNSA kilo darbo ginčas, dėl kurio 2009 m. liepos 21 d. pasirašytas susitarimo dėl ginčo užbaigimo protokolas (toliau – ginčo užbaigimo protokolas) tarp NNSA, atstovaujamos šalutinėje byloje paskirtų organų, ir profesinių sąjungų, NNSA darbo tarybos (toliau – darbo taryba) ir streikuojančių darbuotojų atstovų. Šiame susitarime numatyta sumokėti išeitines išmokas, kurių viena dalis mokėtina nedelsiant, o kita, pavadinta „atidėtomis išeitinėmis išmokomis“, – kai nutraukiama bendrovės veikla, iš turimų lėšų, susijusių su bet kurios veiklos rūšies ar turto pardavimu, bet kuriuo paskirstymu perleidus turtą arba apskritai su atgautu turtu ar grąžintomis skolomis, prieš tai visiškai sumokėjus visas su bendrovės veikla susijusias skolas, atsiradusias dėl tęsiamos veiklos vykstant pagrindinės ir šalutinės bylų nagrinėjimui, ir administracines išlaidas (vadinamąsias *administration expenses*). Taip pat nurodyta, kad atidėtų išeitinių išmokų dydis priklauso nuo turimų lėšų kiekio. 2009 m. rugpjūčio 18 d. bendri bankroto administratoriai pasirašė papildomą ginčo užbaigimo protokolo susitarimą, kuriame pakartojamos minėtame protokole vartotos formuluotės (toliau – papildomas susitarimas).

13. 2009 m. liepos 1 d. abiejose bylose paskirti organai pasirašė derinimo protokolą (toliau – derinimo protokolas). Šio protokolo 8 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „remiantis reglamentu <...> visos *administration expenses* sumokamos suėjus įprastam jų mokėjimo terminui, pirmiausia iš bendrovės turto, kad ir kur tas turtas būtų (įskaitant Prancūzijoje esantį turtą), nepaisant to, kad iškelta šalutinė byla“. Po to, kai buvo pasirašytas ginčo užbaigimo protokolas, abiejose bylose paskirti bankroto administratoriai 2009 m. rugpjūčio 18 d. pasirašė derinimo protokolo priedą, kuris pagal jo 7 straipsnį laikomas viršesniu už šį protokolą.

3 — NNSA tapo MRDA šalimi jį pasirašiusi 2004 m. gruodžio 22 d.

14. 2009 m. rugsėjo 24 d. sprendimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patvirtino derinimo protokolą, ginčo užbaigimo protokolą ir papildomą susitarimą.

15. Siekdami užtikrinti geresnį *Nortel* grupės turto vertinimą bankroto administratoriai, paskirti pasaulio mastu iškeltose skirtingose bankroto bylose, susitarė, kad šis turtas būtų parduodamas bendrai pagal atskiras veiklos rūšis. Šiuo tikslu 2009 m. birželio 9 d. tarp NNL ir įvairių grupės dukterinių bendrovių buvo sudarytas susitarimas – *Interim Funding and Settlement Agreement* (toliau – IFSA). Jame pirmiausia susitarta dėl to, kad MRDA lieka galioti visu bankroto bylų nagrinėjimo laikotarpiu, NNL dukterinės bendrovės laiku atsisako su perleistomis veiklos rūšimis susijusių savo pramoninės ir intelektinės nuosavybės teisių – laikantis nuostatos, kad licencijos teisės, kurias kiekviena jų turi, yra išlaikomos iki likvidavimo ir (arba) perleidimo procedūrų pabaigos ir kad šis atsisakymas nelemia jų, kaip grupės intelektinės nuosavybės teisių faktiškųjų turėtojų, teisių atsisakymo, – visos lėšos, gautos pasaulio mastu perleidus grupės turtą, laikomos patikos sąskaitose Jungtinėse Amerikos Valstijose (toliau – patikos sąskaitos) ir negalimas joks šiose sąskaitose laikomų sumų paskirstymas, atliekamas ne pagal visų suinteresuotų grupės narių sudarytą susitarimą. NNSA tapo IFSA šalimi pagal susitarimą dėl prisijungimo (*Amendement and Accession Agreement*), sudarytą 2009 m. rugsėjo 11 d[4]. NNSA veikla buvo perleista pasaulio mastu surengus perleidimą pagal IFSA. Iš perleidimo, kuriame dalyvavo NNSA, gautos lėšos (apie 7,2 mlrd. USD) laikomos patikos sąskaitose ir susitarimas dėl jų paskirstymo dar nėra sudarytas. C. Rogeau šalutinėje byloje paskirto įgaliotojo teisėjo nutartimi buvo įgaliotas atlikti visus perleidimo procedūroms įvykdyti reikalingus veiksmus (pavyzdžiui, nutraukti su perleidžiama veikla susijusias licencijas) ir dalyvauti derybose dėl pardavimo kainų paskirstymo.

16. 2010 m. lapkričio 23 d. C. Rogeau parengtoje metinėje ataskaitoje pažymėta, kad 2010 m. rugsėjo 30 d. NNSA banko sąskaitose buvo teigiamas 38 980 313 EUR likutis, todėl galėjo būti numatyta atlikti pirmą atidėtų išeitinių išmokų mokėjimą, pradedant nuo 2011 m. gegužės mėn. Neatlikus mokėjimo, 2011 m. gegužės 5 d. NNSA darbo taryba išsiuntė C. Rogeau reikalavimą sumokėti atidėtas išeitines išmokas. 2011 m. gegužės 18 d. laišku C. Rogeau NNSA darbo tarybai atsakė, kad negali taikyti susitarimo dėl ginčo užbaigimo protokolo sąlygų, nes iš 2011 m. gegužės 13 d. įmonės *Ernst & Young* parengtos pinigų srautų prognozės matyti neigiama beveik 6 mln. EUR suma dėl dviejų bendrų bankroto administratorių reikalavimų sumokėti 16,6 mln. EUR[5]. Be to, nurodytas skolinis įsipareigojimas Anglijos pensijų fondui, 2010 m. gruodžio 10 d. Londono *High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division* sprendimu pagal Anglijos teisę laikomas *administration expenses*.

17. Ginčydami tokią faktinę padėtį NNSA darbo taryba ir 147 buvę NNSA darbuotojai 2011 m. birželio 7 d. pareiškė C. Rogeau ieškinį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme, siekdami, be kita ko, kad būtų pripažinta, jog šalutinei NNSA bylai priskiriama išimtinė ir tiesioginė teisė į dalį bendrų pajamų, gautų perleidus *Nortel* grupės turtą, ir C. Rogeau būtų nurodyta nedelsiant ieškovams sumokėti jiems priklausančias atidėtas išeitines išmokas iš NNSA turimų lėšų, taip pat likusią šių išmokų dalį, kai, kiek tai susiję su šalutine byla, bus gauta NNSA tenkanti bendrų pajamų iš perleidimo dalis[6].

4 — Pasirašyti šį susitarimą leista 2009 m. liepos 7 d. įgaliotojo teisėjo nutartimi.

5 — Ši suma paskirstyta taip: apie 8 mln. EUR, susidariusių dėl 2010 m. *Residual Profit Sharing* (toliau – 2010 m. RPS), ir bendrų bankroto administratorių nurodyta 8,6 mln. EUR suma, susidariusi dėl to, kad NNSA padengia dalį grupės turto EMEA (*Europe Middle East Africa* (Europa, Artimieji Rytai ir Afrika)) regione perleidimo išlaidų, t. y. maždaug 25 %.

6 — Iš ieškinio matyti, kad NNSA darbo taryba ir buvę NNSA darbuotojai nesutinka, kad būtų sumokėta 8 mln. EUR pagal 2010 m. RPS, remdamiesi ginčo užbaigimo protokole nustatyta sąlyga, kad bet kurio mokėjimo pagal *Revenue Profit Sharing* likučio bendra suma yra lygi 4,9 mln. USD. Jie taip pat nesutinka, kad NNSA būtų priskirtos išlaidos, susijusios su tuo, kad tebetaikoma MRDA sistema, ir patirtos vėluojant perleisti grupės *Nortel* turtą pasaulio mastu, ir tvirtina, kad 2010 m. RPS yra sąlyginio pobūdžio ir dar nėra reikalautina. Dėl skolinio įsipareigojimo, susijusio su turto perleidimo išlaidų padengimu, jie teigia, kad šis įsipareigojimas vykdytinas tik tuo atveju, jei (ir tik tuomet, kai) pagal šalutinę bylą bus gauta NNSA tenkanti bendrų lėšų iš perleidimo dalis, taigi jis nekliudo, kad būtų sumokėtos atidėtos išeitinės išmokos iš šiuo metu pagal šią bylą turimų lėšų. Galiausiai dėl skolinio įsipareigojimo Anglijos pensijų fondui jie tvirtina, kad tai, jog šis įsipareigojimas pagal Anglijos teisę laikomas *administration expenses*, neturi reikšmės nagrinėjant šalutinę bylą, nes skoliniai įsipareigojimai pagal šią bylą vykdytini remiantis Prancūzijos teise.

18. 2011 m. rugpjūčio 1 d. C. Rogeau kreipėsi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą, kad į šią bylą būtų įtraukti bendri bankroto administratoriai, nes jie, perimdami lėšas, gautas iš NNSA turto perleidimo Prancūzijoje ir pervestas į patikos sąskaitas, kliudo sumokėti atidėtas išeitines išmokas. Dalyvaudami 2012 m. vasario 23 d. ir gegužės 24 d. įvykusiuose prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo posėdžiuose bendri bankroto administratoriai, be kita ko, paprašė šio teismo *High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division* naudai pripažinti, kad neturi tarptautinės jurisdikcijos jų atžvilgiu priimti bet kokį sprendimą, tiesiogiai ar netiesiogiai apribojantį pagrindinės bylos apimtį ir (arba) jų įgaliojimus, įskaitant jų teisę perimti sumas, kurios šiuo metu laikomos patikos sąskaitose, taip pat nuspręsti, kad šalutinei NNSA bylai priskiriama kokia nors teisė į visas lėšas, gautas iš *Nortel* grupės turto bendro perleidimo, kuriame dalyvavo NNSA, ir šiuo metu laikomas patikos sąskaitose, ar į šių lėšų dalį. Bendri bankroto administratoriai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo papildomai paprašė pripažinti, kad jis neturi jurisdikcijos priimti sprendimą dėl turto ir teisių, kurių teismo sprendimo iškelti šalutinę bylą priėmimo metu nebuvo Prancūzijoje, kaip tai suprantama pagal reglamento 2 straipsnio g punktą, taip pat dėl bet kurio reikalavimo, kuris tiesiogiai ar netiesiogiai reikštų, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi nuspręsti dėl bet kurios NNSA skolos, kuri pagal Anglijos teisę gali būti laikoma *administration expenses*.

19. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad dokumentas, kuriuo remiantis iškelta pagrindinė byla, aiškiai patenka į bankroto bylų teisės ir reglamento taikymo sritį, taigi turi būti taikomos pastarojo reglamento nuostatos. Šis teismas paaiškina, kad siekdamas nuspręsti dėl jam pateiktų prašymų jis visų pirma turi priimti sprendimą dėl savo jurisdikcijos nustatyti šalutinės bylos poveikio apimtį, o šis sprendimas priklauso nuo to, kaip jis išaiškins įvairius reglamento straipsnius, pirmiausia jo 2 straipsnio g punktą, kuriame nustatytos vienodos skolininko turto buvimo vietos nustatymo taisyklės. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat nurodo, kad turi nustatyti, ar į šalutinės bylos poveikio sritį gali būti įtrauktas ir skolininko turtas, esantis ne Sąjungoje.

20. Šiomis aplinkybėmis *Tribunal de commerce de Versailles* (Versalio komercinių bylų teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar valstybės, kurioje iškelta šalutinė byla, teismas turi jurisdikciją išimtinai arba alternatyviai su valstybės, kurioje iškelta pagrindinė byla, teismu priimti sprendimą dėl skolininko turto, kurį apima šalutinės bylos poveikis, nustatymo pagal <...> reglamento <...> 2 straipsnio g punktą, 3 straipsnio 2 dalį ir 27 straipsnį ir ar išimtinės arba alternatyviosios jurisdikcijos turėjimo atveju taikoma teisė yra pagrindinei bylai ar šalutinei bylai taikytina teisė?“

III – **Vertinimas**

21. Prejudicinį klausimą sudaro dvi dalys, kurių pirmoji susijusi su jurisdikcijos paskirstymu pagrindinę bylą nagrinėjančiam teismui ir šalutinę bylą nagrinėjančiam teismui, o antroji – su skolininko turto buvimo vietai taikytina teise. Šios dvi dalys toliau bus išnagrinėtos atskirai.

A – *Dėl prejudicinio klausimo pirmosios dalies: jurisdikcija*

1. Pirminės pastabos: reglamento taikymas *ratione materiae*

22. Nors nei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, nei suinteresuotosioms šalims, pateikusioms rašytines pastabas, nekilo abejonių dėl to, kad tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė pagrindinėje byloje, jurisdikcija turi būti nustatyta remiantis reglamento, o ne Reglamento (EB) Nr. 44/2001[7] nuostatomis, dėl to, kuris iš šių dviejų reglamentų taikytinas šiuo atveju, visgi buvo diskutuota per posėdį, Teisingumo Teismui uždavus klausimą. Todėl prieš pradedant nagrinėti prejudicinį klausimą tai reikia trumpai aptarti.

23. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką reglamentas ir Reglamentas Nr. 44/2001 turi būti aiškinami taip, kad būtų išvengta bet kokio šiuose tekstuose įtvirtintų teisės normų sutapimo ir teisės spragų. Taigi ieškiniai, kuriems pagal Reglamento Nr. 44/2001 1 straipsnio 2 dalies b punktą šis reglamentas netaikomas, nes jie priskiriami prie „bankroto, nemokių bendrovių arba kitų juridinių asmenų likvidavimo procesų, teisminių priemonių, kompromisinių susitarimų ir panašių bylų“, patenka į reglamento taikymo sritį. Taigi ieškiniams, kurie nepatenka į reglamento 3 straipsnio 1 dalies taikymo sritį, taikomas Reglamentas Nr. 44/2001[8]. Teisingumo Teismas taip pat yra nusprendęs, kad Reglamentas Nr. 44/2001 netaikomas tik ieškiniams, kylantiems tiesiogiai iš bankroto bylų ir glaudžiai su jomis susijusiems. Todėl tik šie ieškiniai patenka į reglamento taikymo sritį[9]. Sprendime *Nickel & Goeldner Spedition* (EU:C:2014:2145, 27 punktas) Teisingumo Teismas patikslino, kad lemiamas kriterijus siekiant nustatyti, kuriai sričiai priskirtinas ieškinys, yra jo teisinis pagrindas, o ne procesinės aplinkybės, kuriomis šis ieškinys pareiškiamas. Laikantis tokio požiūrio reikia nustatyti, ar teisė arba prievolė, dėl kurios pareiškiamas ieškinys, numatyta bendrosiose civilinės ir komercinės teisės normose, ar nukrypti leidžiančiose normose, taikomose bankroto byloms.

24. Nagrinėjamu atveju NNSA darbo taryba ir buvę NNSA darbuotojai reikalauja sumokėti skolą, kuri nurodyta ginčo užbaigimo protokole, bet kurios atsiradimas, teisė reikalauti ją sumokėti ir dydis yra susiję su pagal šalutinę bylą turimomis lėšomis pardavus NNSA turtą.

25. Taigi ieškiniu, pareikštu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme, siekiama, kad, pirma, kiek tai susiję su jau turimomis lėšomis pagal šalutinę bylą, atidėtų išeitinių išmokų skola, kaip reikalavimas dėl darbo užmokesčio, būtų pripažinta pirmaeile pagrindinėje byloje paskirtų organų pateiktų reikalavimų atžvilgiu, antra, kiek tai susiję su dar negautomis lėšomis pagal šalutinę bylą, būtų nuspręsta, jog pastarajai priskirtina teisė į dalį lėšų, gautų perleidus *Nortel* grupės veiklą ir (arba) turtą, laikomų patikos sąskaitose.

26. Ieškinio pirmoji dalis grindžiama Prancūzijos teisės normomis, reglamentuojančiomis kreditorių teises vykstant likvidavimo teismo sprendimu procesui, pirmiausia Prekybos kodekso L 641-13 straipsniu, kuriame nustatyta skolų mokėjimo tvarka. Aplinkybė, kad siekdamas nustatyti pagal pagrindinę bylą reikalaujamų sumokėti skolų pobūdį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prireikus gali remtis vienu ar keliais susitarimais, kaip antai 2010 m. RPS, IFSA ar derinimo protokolu, nesukelia abejonių dėl NNSA darbo tarybos ir buvusių NNSA darbuotojų pareikšto ieškinio teisinio pagrindo, kiek tai susiję su šio ieškinio pirmąja dalimi, nes tokios rūšies ieškiniai numatyti *Prancūzijos teisės normose, susijusiose su likvidavimo teismo sprendimu procedūromis*. Be to, pažymėtina, kad derinimo protokole sąvoka *administration expenses* apibrėžiama darant nuorodą į pagrindinėje byloje taikomo 1986 m. Nemokumo įstatymo (*Insolvency Act 1986*)

7 — 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42, ir klaidų ištaisymas OL L 290, 2014 10 4, p. 11). Šis klausimas aptariamas tik bendrų bankroto administratorių pateiktose pastabose, bet daroma išvada, kad Reglamentas Nr. 44/2001 netaikytinas.

8 — Žr. sprendimus *F-Tex* (C-213/10, EU:C:2012:215, 21, 29 ir 48 punktai) ir *Nickel & Goeldner Spedition* (C-157/13, EU:C:2014:2145, 22 punktas).

9 — Žr. sprendimus *F-Tex* (EU:C:2012:215, 23 ir 29 punktai) ir *Nickel & Goeldner Spedition* (EU:C:2014:2145, 23 punktas).

B1 priedo 99 straipsnį, o skolų, susidariusių dėl tokių išlaidų, pirmaeiliškumas patvirtinamas remiantis Anglijos teise, taip pat reglamentu ir *INSOL Europe* 2007 m. liepos mėn. paskelbtomis Europos informacijos perdavimo ir bendradarbiavimo tarpvalstybinių pasekmių sukeliančiose bankroto bylose gairėmis, kurios pagal šio protokolo 2 punktą yra neatskiriama jo dalis [10]. Taigi net darant prielaidą, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi nagrinėti jam pateiktą klausimą, susijusį su pagrindinėje byloje pareikšto ieškinio pirmąja dalimi, remdamasis minėtu protokolu, jis bet kuriuo atveju privalo taikyti *specialiai bankroto byloms nustatytas teisės normas*.

27. Ieškinio antroji dalis pirmiausia grindžiama reglamento nuostatomis. Iš tikrųjų, kaip pabrėžia pats prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, siekdamas nuspręsti, ar NNSA darbo taryba ir buvę NNSA darbuotojai gali pagrįstai reikalauti, kad būtų pripažinta, jog šalutinei bylai priskiriama teisė į NNSA tenkančią dalį lėšų, gautų perleidus *Nortel* grupės turtą, laikomų patikos sąskaitose, jis turi nustatyti šios bylos poveikio apimtį, o šis poveikis pagal reglamento 3 straipsnio 2 dalį ir 27 straipsnį apima tik Prancūzijos teritorijoje esantį NNSA turtą. Būtent su antrąja ieškinio dalimi sietinas bendrų bankroto administratorių pateiktas jurisdikcijos neturėjimu grindžiamas prieštaravimas, kuris pats paremtas reglamento nuostatomis ir vaidmeniu, pagal reglamento sistemą tenkančiu atitinkamai pagrindinei bylai ir šalutinei bylai. Dėl to, kad nagrinėjamu atveju šių dviejų bylų derinimas formaliai nustatytas sutartiniame dokumente, kurį pasirašė abiejose bylose paskirti organai, pagrindinėje byloje pareikšto ieškinio antrosios dalies pobūdis ir teisinis pagrindas nesikeičia. Reikalavimai, kuriuos šalutinėje byloje paskirtas likvidatorius, taip pat NNSA darbo taryba ir buvę NNSA darbuotojai – kurie, beje, nėra derinimo protokolo šalys – pateikia dėl NNSA tenkančios lėšų, laikomų patikos sąskaitose, dalies, *neturi jokio sutartinio pagrindo*, kaip ir argumentai, kuriuos pagrindinėje byloje paskirti organai išdėstė savo pateiktam jurisdikcijos neturėjimu grindžiamam prieštaravimui pagrįsti.

28. Be to, pabrėžtina, kad derinimo protokolo tikslas – reglamentuoti „šalių, suinteresuotų pagrindinės bylos ir šalutinės bylos derinimu“, veiksmus (1 punktas). Juo, be kita ko, siekiama užtikrinti tinkamą, veiksmingą, efektyvų ir rūpestingą procedūrų administravimą, maksimizuoti NNSA turto vertę laikantis pasaulinio masto požiūrio, dalytis informacija ir minimizuoti teisinius ginčus ir kaštus (4 punkto i–iv papunkčiai), taip pat apibrėžti sąlygas, kuriomis NNSA tęsia savo veiklą, kol nagrinėjama šalutinė byla (4 punkto v papunktis). Šio protokolo 5.3 punkte nustatyti principai, kuriais vadovaudamiesi bendri bankroto administratoriai bendradarbiaudami su šalutinėje byloje paskirtu likvidatoriumi turi derėtis dėl pajamų, gautų pardavus *Nortel* grupės turtą, paskirstymo įvairiems suinteresuotiems subjektams, įskaitant NNSA [11], tačiau *nė vienoje šio protokolo nuostatų nėra nustatyti NNSA tenkančios dalies paskirstymo pagrindinei bylai ir šalutinei bylai kriterijai* [12]. Be to, pajamų, gautų perleidus NNSA turtą, paskirstymo abiem bankroto byloms klausimas yra atskiras ir keltinas pirmiau už klausimą, kokios išlaidos pagrindinėje byloje laikytinos *administration expenses* ir kiek joms teiktina pirmenybė kreditorių šalutinėje byloje, įskaitant NNSA darbuotojus, atžvilgiu, remiantis taikytina teise ir (arba) sutartinėmis derinimo protokolo sąlygomis.

29. Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad pagrindinėje byloje paskirtų organų ginčas su šalutinėje byloje paskirtu likvidatoriumi, taip pat su NNSA darbo taryba ir NNSA darbuotojais, sprendžiamas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, patenka į reglamento taikymo sritį, kaip tai suprantama pagal Teisingumo Teismo praktiką, primintą šios išvados 23 punkte. Tokios išvados nepaneigia aplinkybė, kad tam tikrus bylos, kurią nagrinėja prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, šalių tarpusavio santykių aspektus reglamentuoja jų sudaryti susitarimai

10 — Žr. derinimo protokolo 8 punktą.

11 — Pagal šią minėto protokolo nuostatą šalys susitaria reikalauti, kad būtų pripažinta NNSA teisė į 9 % nuo pajamų, gautų perleidus visas grupės intelektinės nuosavybės teises.

12 — Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad minėto protokolo antraštinės dalies „Turto susigrąžinimas ir iš pardavimo gautų pajamų paskirstymas“ 6.1 punkte apsiribojama patikslinimu, kad „jei rašytiniame susitarime nėra nustatyta kitaip, [NNSA] turtą, vadovaudamiesi reglamentu, turi parduoti ir susigrąžinti bendri bankroto administratoriai, administratorius iš Prancūzijos ir likvidatorius iš Prancūzijos“. Tačiau net darant prielaidą, kad būtų galima nukrypti nuo reglamento nuostatų, kiek tai susiję atitinkamai su pagrindinės bylos ir šalutinės bylos poveikiu, iš bylos medžiagos nematyti, kad toks susitarimas būtų buvęs sudarytas.

(ginčo užbaigimo protokolas ir derinimo protokolas) ir kad atitinkamų teisių, kurias šios šalys reikalauja pripažinti, apimtis gali kisti taikant susitarimus, saistančius kai kurias iš jų su trečiaisiais asmenimis (2010 m. RPS ir IFSA), nes tai negali sukelti abejonių dėl reikalavimų, kuriuos jos pateikia vienos kitoms, teisinio pagrindo, be to, visi šie susitarimai susiję su NNSA nemokumu [13] ir veiksmais, atliktinais ją likviduojant.

2. Prejudicinio klausimo pirmosios dalies nagrinėjimas

a) Reglamente įtvirtintos ir teismo praktikoje nustatytos jurisdikcijos taisyklės

30. Pirmiausia pabrėžtina, kad reglamente aiškiai apibrėžta tik jurisdikcija *iškelti* bankroto bylą. Taigi pagal reglamento 3 straipsnio 1 dalį šią jurisdikciją turi valstybės narės, kurios teritorijoje yra skolininko pagrindinių turtinių interesų vieta, teismai. Pagal šio straipsnio 2 dalį kitos valstybės narės, kuri nėra skolininko pagrindinių turtinių interesų vietos valstybė, bet kurios teritorijoje yra jo įsisteigimo vieta, teismai turi jurisdikciją iškelti *teritorinę bankroto bylą*, t. y. bylą, susijusią tik su skolininko turtu, esančiu šioje teritorijoje.

31. Papildoma jurisdikcijos taisyklė į reglamento sistemą buvo įtraukta Sprendimu *Seagon* (C-339/07, EU:C:2009:83), kuriame Teisingumo Teismas nusprendė, jog reglamento 3 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją valstybei narei, kurios teritorijoje iškelta bankroto byla, suteikiama ir tarptautinė jurisdikcija nagrinėti ieškinius, kylančius tiesiogiai iš šios bylos ir glaudžiai su ja susijusius [14].

32. Kaip ir kelios pastabas pateikusios suinteresuotosios šalys, įskaitant Europos Komisiją, manau, kad analogiškai aiškintina ir reglamento 3 straipsnio 2 dalis, t. y. Sprendime *Seagon* (EU:C:2009:83) Teisingumo Teismo patvirtinta jurisdikcijos taisyklė, pagrįsta *vis attractiva concursus* principu, gali būti taikoma ir valstybės narės, kurioje iškelta šalutinė byla, teismų jurisdikcijos naudai. Mano nuomone, tokia išvada darytina remiantis tais pačiais aspektais, kuriais rėmėsi Teisingumo Teismas, kad nustatytų minėtą taisyklę atsižvelgdamas į reglamento sistemą ir tikslus. Iš tikrųjų, viena vertus, reglamento 6 konstatuojamoji dalis, pagal kurią jis „turėtų apsiriboti nuostatomis, reguliuojančiomis bankroto bylų iškėlimo jurisdikciją ir *tiesiogiai šių bylų pagrindu priimamais bei glaudžiai su jomis susijusiais teismo sprendimais*“ [15], yra taikoma bet kuriai pagal reglamentą iškeltai bylai, neskiriant pagrindinės, teritorinės ar šalutinės bylų. Kita vertus, būtų sunkiau siekti, kad būtų užtikrintas veiksmingas ir greitas tarpvalstybines pasekmes sukeliančių bylų, minimų reglamento 2 ir 8 konstatuojamosiose dalyse, nagrinėjimas ir vengiama skatinti šalis perkėlinėti turtą ar teismo procesą iš vienos valstybės narės į kitą ieškant palankesnės teisinės padėties (vadinamoji *forum shopping* praktika), kaip nurodyta reglamento 4 konstatuojamojoje dalyje, jei valstybės, kurioje iškelta šalutinė byla, teismai neturėtų jurisdikcijos nagrinėti ieškinių, kylančių tiesiogiai iš šios bylos ir glaudžiai su ja susijusių, kaip antai ieškinių dėl teisių į šalutinėje byloje aptariamas sumas ar turtą pripažinimo. Be to, reglamento 3 straipsnio 2 dalies aiškinimą, analogišką tam, kurį Teisingumo Teismas Sprendime *Seagon* (EU:C:2009:83) pateikia dėl reglamento 3 straipsnio 1 dalies, patvirtina, kaip šio sprendimo 25 ir 26 punktuose konstatuoja Teisingumo Teismas, reglamento 25 straipsnio 1 dalis. Šioje nuostatoje įtvirtinta pareiga pripažinti teismo, kurio sprendimas dėl bylos iškėlimo pripažįstamas

13 — Šiuo atžvilgiu primintina, kad pačiame reglamente nustatytas reikalavimas užtikrinti pagrindinės bylos ir šalutinės (-ių) bylos (-ų) derinimą ir kad nagrinėjamu atveju šiuo tikslu sudaryti susitarimą pasiūlė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

14 — Šio sprendimo 21 ir 28 punktai, taip pat rezoliucinė dalis. Sprendime *Seagon* (EU:C:2009:83) aptariamas ieškinys buvo ieškinys dėl sandorio nuginčijimo. Taip pat žr. Sprendimą *F-Tex* (EU:C:2012:215, 27 ir 28 punktai), kuriame Teisingumo Teismas atsižvelgdamas į pagrindinėje byloje pareikšto ieškinio požymius vis dėlto nusprendė, kad jis patenka į reglamento taikymo sritį. Sprendime *Seagon* (EU:C:2009:83) nustatytą principą Teisingumo Teismas neseniai dar kartą patvirtino dėl bendrovės skolininkės vadovui pareikšto ieškinio dėl atsakomybės, kuriuo siekta, kad būtų grąžinti mokėjimai, atlikti po to, kai ši bendrovė tapo nemoki ar buvo pripažinta įsiskolinusia (žr. Sprendimą *H*, C-295/13, EU:C:2014:2410).

15 — Išskirta mano.

pagal 16 straipsnį, priimtus *sprendimus, susijusius su bankroto bylos eiga* ir užbaigimu. Reglamento 16 straipsnyje daroma nuoroda į sprendimus, kuriuos „pagal savo jurisdikciją, kaip numatyta 3 straipsnyje, priima valstybės narės teismas“, t. y. tiek teismas, turintis jurisdikciją pagal 3 straipsnio 1 dalį, tiek teismas, turintis jurisdikciją pagal šio straipsnio 2 dalį.

33. Neabejotina, kad, kaip savo rašytinėse pastabose tvirtina bendri bankroto administratoriai, Sprendimu *Seagon* (EU:C:2009:83) įtvirtinamas „jurisdikcijos sutelkimo valstybės narės, kurioje iškelta *pagrindinė byla*, teismuose principas“ [16]. Vis dėlto pagal Teisingumo Teismo argumentų logiką šis principas taikytinas tik „tiesiogiai išplaukiančių iš *šios bylos* ir glaudžiai su ja susijusių ieškinių atžvilgiu“ [17]. Priešingai, šis sprendimas nesuteikia jokio pagrindo manyti, kad minėtas principas taikytinas ir ieškiniams, kylantiems tiesiogiai iš *šalutinės bylos* ir glaudžiai su ja susijusiems. Kaip nurodyta pirmesniame punkte, motyvai, kuriais pagrįstas minėtas sprendimas, leidžia reglamento 3 straipsnio 2 dalį aiškinti taip pat, kaip Teisingumo Teismas išaiškino šio straipsnio 1 dalį. Be to, šie motyvai yra „neutralūs“ jurisdikcijos paskirstymo pagrindinei bylai ir šalutinei bylai klausimu, – jokioje minėto sprendimo dalyje Teisingumo Teismas grįsdamas savo aiškinimą nesiremia nei pagrindinės bylos universalumu, nei jos viršenybe šalutinės bylos atžvilgiu [18].

34. Galiausiai siekiant išsamumo pažymėtina, kad ir aiškinamajame pranešime „External Evaluation of Regulation No. 1346/2000/EC on Insolvency Proceedings“ (toliau – Heidelbergo, Liuksemburgo, Vienos aiškinamasis pranešimas) [19], ir 2012 m. gruodžio 12 d. Komisijos pateiktame pasiūlyme dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1346/2000 [20] (toliau – pasiūlymas iš dalies pakeisti reglamentą), siūloma dėl šalutinių ieškinių kodifikuoti *vis attractiva concursus* principą ir jo taikymą teismų, nagrinėjančių bylas, su kuriomis šie ieškiniai glaudžiai susiję, naudai, neatsižvelgiant į tai, ar kalbama apie pagrindinę, ar teritorinę, ar šalutinę bankroto bylą [21].

35. Sprendime *Seagon* (EU:C:2009:83) vien Sąjungos vidaus atvejams nustatytos jurisdikcijos taisyklės taikymo sritis Sprendimu *Schmid* (C-328/12, EU:C:2014:6) buvo išplėsta įtraukiant ir ginčus, *susijusius su trečiąja valstybe*. Pabrėždamas tikslą skatinti teismų jurisdikcijos bankroto bylose nuspėjamumą, kurio siekiama reglamento 3 straipsnio 1 dalimi, ir atmetęs Vokietijos vyriausybės argumentus – susijusius pirmiausia su jurisdikcijos nukrypimu nuo gyvenamosios vietos principo ir grėsme, kad sprendimą gali būti atsisakyta pripažinti, – Teisingumo Teismas šiame sprendime nusprendė, kad pagal minėtą nuostatą „taip pat suteikiama jurisdikcija nagrinėti bankrotu grindžiamą ieškinį dėl sandorio nuginčijimo *atsakovui, kurio registruota buveinė* [*gyvenamoji vieta] yra trečiojoje valstybėje*“ [22]. Priešingai, nei savo rašytinėse pastabose teigia Jungtinės Karalystės vyriausybė, esu tos nuomonės, kad toks pat aiškinimas, kuriuo tik išplečiama *vis attractiva concursus* principo, pripažinto Sprendime *Seagon* (EU:C:2009:83), teritorinė taikymo sritis, pateiktinas ir dėl reglamento 3 straipsnio 2 dalies. Iš tikrųjų šia nuostata siekiama tų pačių teismų jurisdikcijos nuspėjamumo ir teisinio saugumo tikslų, kuriuos Teisingumo Teismas priminė dėl reglamento 3 straipsnio 1 dalies. Šie tikslai, taip pat siekiai užtikrinti bylų nagrinėjimo supaprastinimą ir veiksmingumą ir vengti *forum shopping* praktikos

16 — Bendrų bankroto administratorių pateiktų pastabų 104 punktas. Išskirta mano.

17 — Sprendimo *Seagon* (EU:C:2009:83) 21 ir 28 punktai, taip pat rezoliucinė dalis; išskirta mano.

18 — Tai, kad, kaip savo rašytinėse pastabose pažymi bendri bankroto administratoriai, Teisingumo Teismas neatsižvelgė į siūlymą, pateiktą generalinio advokato D. Ruiz-Jarabo Colomer išvados byloje *Seagon* (C-339/07, EU:C:2008:575) 64–69 punktuose, pripažinti „santykinai išimtinę“ valstybės narės, kurioje iškelta pagrindinė byla, teismų jurisdikciją nagrinėti ieškinius dėl sandorio nuginčijimo bankroto bylose, taip paliekant bankroto administratoriui teisę pasirinkti teismą, kuris, jo manymu, yra tinkamiausias siekiant apsaugoti turtą, neleidžia, priešingai, nei, atrodo, netiesiogiai teigia bendri bankroto administratoriai, daryti jokios išvados dėl valstybės narės, kurioje iškelta šalutinė byla, teismų jurisdikcijos nagrinėti tokius ieškinius, kai jie kyla iš šios bylos ir yra glaudžiai su ja susiję, pripažinimo.

19 — Paskelbta B. Hess, P. Oberhammer ir T. Pfeiffer „European Insolvency Law, The Heidelberg-Luxembourg-Vienna Report on the Application of the Regulation No. 1346/2000/EC on Insolvency Proceedings“, Miunchenas/Oksfordas, C. H. Beck-Hart-Nomos, 2014.

20 — COM(2012) 744 galutinis.

21 — Žr. Heidelbergo, Liuksemburgo, Vienos aiškinamojo pranešimo 2.5.2 punktą ir 220 psl., taip pat Komisijos pasiūlymą į reglamentą įterpti naują 3a straipsnį „Susijusių bylų jurisdikcija“, kurio 1 dalyje nustatyta, kad „valstybės narės, kurios teritorijoje pagal 3 straipsnį iškelta bankroto byla, teismai kompetentingi nagrinėti visus ieškinius, kylančius tiesiogiai iš bankroto bylos ar [ir] glaudžiai su ja susijusius“.

22 — 33 punktas; išskirta mano. Taip pat žr. Sprendimą *H* (EU:C:2014:2410).

skatinimo, Teisingumo Teismo pabrėžti Sprendime *Seagon* (EU:C:2009:83), patvirtina, kad reikia pripažinti valstybės, kurioje iškelta šalutinė byla, teismų jurisdikciją nagrinėti ieškinius dėl sandorio nuginčijimo ar kitus bankrotu grindžiamus ieškinius, kylančius tiesiogiai iš šios bylos ir glaudžiai su ja susijusius (pavyzdžiui, dėl to, kad ieškiniu siekiama į visą skolininko turtą vėl įtraukti turtą, kuris iki jo pardavimo ar perleidimo buvo šios valstybės narės teritorijoje), *neatsižvelgiant* į tai, ar atsakovo gyvenamoji vieta yra valstybėje narėje, ar trečiojoje valstybėje.

36. Kalbant apskritai, Sprendime *Schmid* (EU:C:2014:6), vadovaujantis Sprendimu *Owusu* (C-281/02, EU:C:2005:120), priimtu aiškinant Briuselio konvencijos nuostatų taikymą[23], geografinė reglamento taikymo sritis aiškinta plačiai, neapsiribojant tarpvalstybinių pasekmių turinčiomis „Europos“ bankroto bylomis, bet į šią sritį įtraukiant tiek bylas, turinčias sąsajų su užsieniu, kurios reiškiasi ir Sąjungos teritorijoje, ir už jos ribų, tiek vien „tarptautines“ bylas, kurių visos sąsajos su užsieniu reiškiasi ne Sąjungos teritorijoje. Išvada, kurią Teisingumo Teismas padarė šiame sprendime, reiškia, kad jei skolininko pagrindinių turtinių interesų centras yra valstybėje narėje, reglamento nuostatos, kiek tai susiję su valstybių narių tarpusavio santykiais, taikytinos visam bankroto bylos procesui, įskaitant jo aspektus, pasižyminčius sąsaja su trečiąja valstybe[24], neatsižvelgiant į valstybių narių tarptautinės privatinės teisės nuostatas.

37. Tokia išvada leidžia išsklaidyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo išdėstytas abejones dėl reglamento taikymo tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė jo nagrinėjamoje byloje, kai pajamos, gautos pardavus skolininko turtą, yra laikomos patikos sąskaitose Jungtinėse Amerikos Valstijose, taigi ne Sąjungos teritorijoje. Ji taip pat leidžia atmesti NNSA darbo tarybos argumentą, pagal kurį, jei būtų nuspręsta, kad NNSA turtas remiantis reglamento nuostatomis laikytinas ne Sąjungoje esančiu turtu[25], turėtų būti taikomos Prancūzijos tarptautinės privatinės teisės normos, pagal kurias Prancūzijoje NNSA iškelta byla turėtų universalų poveikį, taigi apimtų ir minėtą turtą. Iš tikrųjų tokių taisyklių taikymas, kuriuo, be to, šalutinės bylos poveikis būtų teritoriniu atžvilgiu išplėstas peržengiant reglamentu nustatytas ribas, negalimas atsižvelgiant į Sprendimą *Schmid* (EU:C:2014:6).

b) Pagrindinės ir šalutinės bylų derinimas pagal reglamento sistemą

38. Šiame etape reikia išnagrinėti vaidmenį, tenkantį atitinkamai pagrindinei bylai ir šalutinei bylai, taip pat šių bylų derinimą pagal reglamento sistemą.

39. Kaip matyti iš reglamento preambulės, pirmiausia iš jo 11 konstatuojamosios dalies, jis grindžiamas bankroto bylos proceso universalumo ir vieningumo principais, kurių įgyvendinimą Bendrijos teisės aktų leidėjas vis dėlto sąmoningai pristabdė, leisdamas šalia universalaus pobūdžio pagrindinės bylos iškelti teritorinės apimties nacionalinio lygmens bylas. Tokį pasirinkimą lėmė atsižvelgimas ne tik į tai, kad labai skiriasi valstybių narių materialinė teisė, taigi būtų netikslinga nustatyti universalų bankroto bylų procesą ir be išimčių taikyti valstybės, kurioje iškelta bankroto byla, teisę (žr. reglamento 8 konstatuojamąją dalį), bet ir į būtinybę apsaugoti vietos kreditorių interesus ir palengvinti sudėtingo turto administravimą (žr. reglamento 19 konstatuojamąją dalį). Todėl reglamente nurodyti du skirtingi jurisdikcijos nustatymo kriterijai: atsižvelgimo į pagrindinių turtinių interesų centrą kriterijus, pagal kurį nustatomi teismai, turintys jurisdikciją iškelti pagrindinę bylą, ir įsisteigimo vietos kriterijus, leidžiantis iškelti šalutinę bylą.

23 — 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32).

24 — Tokia sąsaja gali būti atsakovo šalutinėje bankroto byloje gyvenamoji vieta, kaip byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Schmid* (EU:C:2014:6), arba kiti dalykai, kaip antai kreditorių gyvenamoji vieta arba skolininko turto buvimo vieta. Remiantis reglamentu iškeltų bylų, susijusių su trečiosiomis valstybėmis, poveikis priklauso nuo trečiojoje valstybėje taikomos teisės ir galiojančių sutarčių, sudarytų tarp šios valstybės ir valstybės, kurioje vyksta procesas.

25 — Šalutinės bylos iškėlimo metu, žr. šios išvados 64 ir paskesnius punktus.

40. Dėl Bendrijos teisės aktų leidėjo pasirinkimo leisti iškelti teritorines bylas sistema, be abejo, tampa lankstesnė – iškelti vieną ar kelias tokias bylas gali būti ypač naudinga, pavyzdžiui, tuo atveju, kai, kaip prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, viena byla iškelta valstybėje narėje, kurioje, atsižvelgiant į įvairias bendrovių grupės dukterines bendroves, yra pagrindinių turtinių interesų centras, bet vienos ar kelių šių dukterinių bendrovių didžioji dalis turto, darbuotojų ar kreditorių yra kitoje valstybėje narėje.

41. Tačiau toks pasirinkimas lemia ir sistemos sudėtingumą, nes leidžia vienu metu iškelti kelias bylas tam pačiam skolininkui. Tiesa, pagal reglamentą šalutinės bylos įvairiai apribotos tiek procesiniu, tiek materialiniu atžvilgiu. Iš esmės prieš jas iškeliant turi būti iškelta pagrindinė byla, su kuria jos glaudžiai susijusios [26], jos gali būti tik likvidavimo bylos (reglamento 3 straipsnio 3 dalis) ir daro poveikį tik valstybės, kurioje buvo iškeltos, teritorijoje esančiam skolininko turtui (reglamento 3 straipsnio 2 dalis ir 27 straipsnis). Vis dėlto kelios tuo pačiu metu nagrinėjamos bylos gali tapti stabdančiu veiksniu, jei nėra taisyklių, leidžiančių įveikti sunkumus, su kuriais esant tokiai situacijai gali būti susidurta.

42. Tuo tikslu reglamente nustatytos *minimalios koordinavimo taisyklės*, kuriomis siekiama skatinti darnų bylų nagrinėjimą, padedantį administruoti ir veiksmingai parduoti turtą. Šiose taisyklėse, be kita ko, įtvirtinta įvairiose bylose paskirtų bankroto administratorių *tarpusavio pareiga bendradarbiauti ir perduoti informaciją* [27], taip pat numatytos priemonės, skirtos vienodam kreditorių vertinimui užtikrinti [28] ir nuspręsti dėl turto likučio, galinčio susidaryti šalutinėje byloje, perdavimo [29]. Be to, glaudesnis bendradarbiavimas siekiant veiksmingesnio kelių vienu metu iškeltų bankroto bylų administravimo yra vienas pagrindinių Komisijos pateikto pasiūlymo iš dalies pakeisti reglamentą tikslų [30].

43. Taigi santykiui tarp pagrindinės bylos ir šalutinės bylos taikomas *derinimo reikalavimas*, kuriuo siekiama užtikrinti prioritetinių veiksmingumo ir efektyvumo tikslų įgyvendinimą, net jei vienu metu yra iškeltos kelios bylos. Šiomis aplinkybėmis pagal reglamentą *vyraujantis* vaidmuo tenka pagrindinei bylai, kurioje paskirtas bankroto administratorius turi įvairių galimybių daryti įtaką vienai ar kelioms nagrinėjamoms šalutinėms byloms, pavyzdžiui, pasiūlydamas sanavimo planą ar kompromisinį kreditorių ir skolininkų susitarimą arba pareikalaudamas sustabdyti turto pardavimą pagal šalutinę bylą [31].

44. Su atsižvelgimo į šį vaidmenį ir derinimo pareigos vykdymo sąlyga reglamentu pripažįstamas, jei ne tikras šalutinės bylos savarankiškumas, tai bent atskira jos sritis. Jos apimtis kitokia nei pagrindinės bylos, ja siekiama apsaugoti konkrečius interesus ir jai, atsižvelgiant į įvairius aspektus, taikoma sistema, analogiška tai, kuri nustatyta dėl pagrindinės bylos. Taigi, kaip ir sprendimas iškelti bylą pagal reglamento 3 straipsnio 1 dalį, remiantis reglamento 16 straipsniu sprendimas iškelti šalutinę bylą yra automatiškai pripažįstamas visose valstybėse narėse ir pagal reglamento 17 straipsnio 2 dalį jo poveikis kitose valstybėse narėse negali būti ginčijamas. Be to, pagal reglamento 25 straipsnio 1 dalį teismo, iškėlusio tokią bylą, priimti sprendimai, susiję su šios bylos eiga ir užbaigimu ar kylantys tiesiogiai iš šios bylos ir glaudžiai su ja susiję, arba šio teismo patvirtinti kompromisiniai kreditorių ir skolininkų

26 — Teritorinė byla iškeliama prieš pagrindinę bylą tik pačiu būtiniausiu atveju (žr. reglamento 17 konstatuojamąją dalį ir 3 straipsnio 4 dalį).

27 — Žr. reglamento 20 konstatuojamąją dalį bei 31 straipsnio 1 ir 2 dalis.

28 — Žr. reglamento 20 straipsnio 2 dalį.

29 — Žr. reglamento 35 straipsnį.

30 — Naujosios taisyklės turėtų, be kita ko, leisti išvengti šalutinių bylų, kurios nėra būtinos siekiant apsaugoti vietos kreditorių interesus, iškėlimo, jei pagal sudarytas sutartis pagrindinėje byloje paskirtas bankroto administratorius užtikrina vietos kreditoriams vertinimą, kurio būtų laikomasi jų atžvilgiu, jei būtų iškelta šalutinė byla (žr. naujo 29a straipsnio, pateikto pasiūlymo iš dalies pakeisti reglamentą 34 punkte, 2 dalį). Taip pat numatyta panaikinti sąlygą, pagal kurią reikalaujama, jog šalutinės bylos būtų iškeliamos tik likvidavimo tikslu, kad būtų galima jas derinti su pagrindinėmis bylomis, kuriomis siekiama sanuoti įmonę (žr. pasiūlymo iš dalies pakeisti reglamentą 22 punktą, kuriuo iš dalies pakeičiama reglamento 3 straipsnio 3 dalis), ir į pareigos bendradarbiauti taikymo apimtį įtraukti ir jurisdikciją turinčius teismus (žr. 31a straipsnį, pateiktą pasiūlymo iš dalies pakeisti reglamentą 36 punkte).

31 — Žr. reglamento 20 konstatuojamąją dalį bei 31 straipsnio 3 dalį, 33 straipsnį ir 34 straipsnio 1 ir 3 dalis. Be to, šie įgaliojimai dar padidinti Komisijos pasiūlyme iš dalies pakeisti reglamentą, kuriame numatyta, kad pagrindinėje byloje paskirtas bankroto administratorius gali netgi neleisti iškelti šalutinės bylos (žr. naujo 29a straipsnio, pateikto pasiūlyme iš dalies pakeisti reglamentą 34 punkte, 2 dalį).

susitarimai taip pat pripažįstami be jokių formalumų. Pagal reglamento 4 ir 28 straipsnius, kaip ir bylai pagal jo 3 straipsnio 1 dalį, šalutinei bylai taikoma valstybės narės, kurios teritorijoje ji iškelta, teisė. Galiausiai remdamiesi reglamento 18 straipsnio 2 dalimi šalutinėje byloje paskirti likvidatoriai gali savarankiškai pareikšti ieškinį dėl teisių į su šia byla susijusį turtą, kuris buvo išvežtas į kitos valstybės narės teritoriją, pripažinimo, taip pat bet kokį ieškinį dėl sandorio nuginčijimo, kuriuo ginami kreditorių interesai.

45. Be to, iš Bendrijos teisės aktų leidėjo pasirinkimo leisti, kad, be pagrindinės bylos, būtų iškeltos ir šalutinės bylos, taip pat iš priežasčių, kuriomis jis grindžiamas, nurodytų reglamento preambulėje, matyti, kad iškėlus šalutines bylas *apribojamas pagrindinės bylos poveikis*. Tas pats pasakytina ir apie pastarojoje byloje paskirtus bankroto administratorius, kaip, beje, aiškiai matyti iš reglamento 18 straipsnio 1 dalies, pagal kurią „likvidatorius, kurį pagal savo jurisdikciją, kaip numatyta 3 straipsnio 1 dalyje, paskiria teismas, gali vykdyti visus valstybės, kurioje iškelta byla, įstatymų jam suteiktus įgaliojimus kitoje valstybėje narėje, tol, kol ten nėra iškelta kita bankroto byla ir [ar] nesiimta apsaugos priemonių siekiant išvengti bylos po to, kai buvo pareikalauta toje valstybėje iškelti bankroto bylą“ [32].

c) Teismo, turinčio jurisdikciją apibrėžti šalutinės bylos poveikio apimtį, nustatymas

46. Atsižvelgiant į a ir b skirsniuose pateiktas pastabas ir atsakytina į *Tribunal de commerce de Versailles* pateikto prejudicinio klausimo pirmąją dalį, kuria iš esmės siekiama išsiaiškinti, ar šis teismas, kaip šalutinę bankroto bylą NNSA pagal reglamento 3 straipsnio 2 dalį iškėlęs teismas, remiantis reglamentu taip pat turi jurisdikciją nustatyti šios bylos poveikio apimtį. Mano manymu, atsižvelgiant tiek į reglamente nurodytą pagrindinės ir šalutinės bylų derinimą, tiek į tikslus, kurių pagal reglamentą siekiama šalutine byla, ir apskritai į jame nubrėžtus tikslus, į prejudicinio klausimo pirmąją dalį reikia atsakyti teigiamai.

47. Pirma, kaip minėta, nepaisant to, kad pripažįstama, jog pagrindinė byla yra universalaus pobūdžio ir jai tenka vyraujantis vaidmuo, o šalutinė byla yra subordinuotoji, pastaroji pagal reglamento sistemą turi savo sritį, būtiną norint įgyvendinti ja siekiamus tikslus ir atlikti pagal reglamentą jai tenkančią bankroto bylos vienovės principo taikymo apribojimo funkciją [33]. Taigi, mano manymu, su tokiomis aplinkybėmis nesuderinama išvada, kad teismas, turintis jurisdikciją iškelti tokią bylą, pagal reglamento nuostatas neturi jurisdikcijos nustatyti jos poveikio apimties.

48. Antra, primintina, kad pagal reglamento 3 straipsnio 2 dalį ir 27 straipsnį šalutinės bylos poveikis apima tik skolininko turtą, esantį valstybės narės, kurioje ši byla iškelta, teritorijoje. Tačiau, kaip savo rašytinėse pastabose pažymi C. Rogeau, valstybės narės teismas, į kurį kreiptasi su prašymu iškelti šalutinę bylą, siekdamas patikrinti, ar įvykdytos jo paties jurisdikcijos turėjimo pagal reglamento 3 straipsnio 2 dalį sąlygos, turi nustatyti, ar skolininko turtas, esantis šios valstybės narės teritorijoje, leidžia daryti išvadą, kad skolininkas joje turi „įmonę [įsisteigimo vietą]“, kaip ji suprantama pagal reglamento 2 straipsnio h punktą [34]. Tai reiškia, kad šis teismas dar prieš iškeliant šalutinę bylą turi nustatyti, ar atitinkamoje valstybėje narėje yra bent dalis minėto turto, kurį apima šios bylos poveikis.

32 — Išskirta mano.

33 — Šiuo klausimu žr. Sprendimą *MG Probud Gdynia* (C-444/07, EU:C:2010:24, 24 punktas). Taip pat žr. Heidelbergo, Liuksemburgo, Vienos aiškinamąjį pranešimą, p. 111.

34 — Reglamento 2 straipsnio h punkte sąvoka „įmonė [įsisteigimo vieta]“ apibrėžiama kaip bet kuri veiklos vieta, kurioje skolininkas vykdo nuolatinę ūkinę veiklą naudodamas žmogiškuosius išteklius ir turtą. Teisingumo Teismas pažymi, kad šią sąvoką „įmonė [įsisteigimo vieta]“ reikia aiškinti kaip „reikalaujančią struktūros, kurią sudarytų minimali organizacija ir tam tikras stabilumas vykdant [siekiant vykdyti] ekonominę veiklą“ (žr. Sprendimą *Interedil*, C-396/09, EU:C:2011:671).

49. Trečia, išsiaiškinti, ar valstybės narės, kurioje iškelta šalutinė byla, teritorijoje yra skolininko turto, labai svarbu ne tik siekiant nustatyti, ar įvykdytos šios bylos iškėlimo sąlygos, apibrėžti jos poveikio ribas ir šios valstybės teisės aktų nuostatų materialinę taikymo sritį, bet ir tam, kad galėtų vykti pats šalutinis procesas, kuris laikomas likvidavimo procesu. Todėl, kaip, mano manymu, teisingai teigia C. Rogeau, toks ieškinys, kaip aptariamasis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, kuriuo siekiama, kad būtų pripažinta, jog tam tikras skolininko turtas ir jį pardavus gautos pajamos patenka į šalutinės bylos poveikio apimtį, kyla tiesiogiai iš šios bylos ir yra glaudžiai su ja susijęs, kaip tai suprantama pagal Sprendime *Seagon* (EU:C:2009:83) įtvirtintą teismo praktiką, kaip ji aiškinama šios išvados 32 punkte, taigi ir jo nagrinėjimas priskirtinas teismo, iškėlusio minėtą bylą, jurisdikcijai.

50. Ketvirta, veiksmingo, efektyvaus ir greito bankroto bylų nagrinėjimo tikslai, kuriais pagrįstas reglamento priėmimas, negali būti tinkamai pasiekti nusprendus, kad valstybės narės, kurioje iškelta šalutinė byla, teismas, kuriame pareikštas ieškinys, susijęs su šios bylos poveikio apimties nustatymu, privalo valstybės, kurioje iškelta pagrindinė byla, teismo naudai pripažinti, jog neturi jurisdikcijos, ir sustabdyti bylos nagrinėjimą, laukdamas, kol šis teismas priims sprendimą.

51. Tai, kas išdėstyta, mano nuomone, patvirtina, kad reikia pripažinti valstybės narės, kurioje iškelta šalutinė byla, teismų jurisdikciją nagrinėti ieškinius, susijusius su šios bylos poveikio apimties nustatymu. Priešingai, bendrų bankroto administratorių ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės pateikti kontrargumentai, pagal kuriuos pripažintina išimtinė valstybės, kurioje iškelta pagrindinė byla, teismų jurisdikcija, manęs neįtikina. Juos pateikiant iš esmės remiamasi pagrindinės bylos viršenybe ir jos universaliu pobūdžiu.

52. Iš tikrųjų, kaip minėta šios išvados 43 punkte, pagal reglamentą pripažįstamas šios bylos „vyraujantis vaidmuo“. Vis dėlto dėl tokios viršenybės, kuria iš esmės siekiama užtikrinti optimalų pagrindinės ir šalutinės bylų derinimą nustačius jų tarpusavio hierarchiją, iš teisminių institucijų, iškėlusių šalutinę bylą, nėra atimamos jų prerogatyvos, ypač kai kalbama ne apie sprendimų, susijusių su likvidavimo ir kreditorių reikalavimų patenkinimo procedūrų eiga ar šios bylos užbaigimo sąlygomis, priėmimą, o apie jos poveikio apimties nustatymą. Be to, nemanau, kad pripažįstamas universalus pagrindinės bylos pobūdis gali reikšti svariausią argumentą siekiant, kad būtų patvirtinta išimtinė šią bylą iškėlusio teismo jurisdikcija nustatyti kitos bylos, nors teritorinės ir subordinuotosios, kurios iškėlimo pasekmė būtent ta, kad dalis skolininko turto atskiriama nuo vien pagrindinės bylos poveikio ir jai taikomų teisės aktų nuostatų, poveikio apimtį.

53. Galiausiai pažymėtina, kad, viena vertus, reglamente aiškiai nustatytas ne tik skolininko turto paskirstymo pagrindinei bylai ir šalutinei bylai kriterijus, t. y. šio turto vieta, bet ir, kaip bus išsamiau išdėstyta toliau, materialinės teisės nuostatos, kuriomis jurisdikciją turintys teismai gali vadovautis taikydami šį kriterijų. Kita vertus, kaip Teisingumo Teismas nurodė Sprendime *Bank Handlowy ir Adamiak* (C-116/11, EU:C:2012:739), jurisdikciją pagal reglamento 3 straipsnio 2 dalį turinčiam teismui kiekvieno jo priimamo sprendimo atžvilgiu – taigi net jeigu jis priima sprendimą dėl šalutinės bylos poveikio apimties – tenka lojalaus bendradarbiavimo pareiga, pagal kurią reikia atsižvelgti tiek į pagrindine byla siekiamus tikslus, tiek į reglamento sistemą, kuri pagrįsta tarpusavio pasitikėjimu, pagrindinės ir šalutinės bylų derinimo reikalavimu, siekiu užtikrinti veiksmingą ir efektyvų tarptautinių pasekmių sukeliančių bankroto bylų nagrinėjimą ir pagrindinės bylos viršenybės principu [35]. Taip sumažėja grėsmė, kad šis teismas priims sprendimą pažeisdamas interesus, kuriuos siekiama apginti pagrindine byla.

54. Remdamasis išdėstytais motyvais manau, kad teismas, pagal reglamento 3 straipsnio 2 dalį turintis jurisdikciją iškelti šalutinę bylą, turi ir jurisdikciją nustatyti skolininko turtą, kurį apima šios bylos poveikis.

35 — 62 punktas. Taip pat žr. generalines advokatės J. Kokott išvadą, pateiktą byloje *Bank Handlowy ir Adamiak* (C-116/11, EU:C:2012:308, 66 punktas).

d) Išimtinė ar konkuruojančioji jurisdikcija?

55. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat klausia Teisingumo Teismo, ar tuo atveju, jeigu jis pripažintų valstybės narės, kurioje iškelta šalutinė byla, teismų jurisdikciją, ši yra išimtinė ar „alternatyvi“ valstybės narės, kurioje iškelta pagrindinė byla, jurisdikcijai.

56. Šiuo atžvilgiu primintina, kad iš reglamento nuostatų matyti, jog šalutinės bylos iškėlimas valstybėje narėje, kurioje yra skolininko įsisteigimo vieta, lemia skolininko turto, esančio šios valstybės narės teritorijoje, priskyrimą kitai teisinei sistemai nei ta, kuri taikoma pagrindinei bylai. Nepaisant šalutinės bylos subordinacijos pagrindinės bylos atžvilgiu, privalomųjų abiejų bylų derinimo taisyklių ir bendradarbiavimo pareigų, tenkančių abiejose bylose paskirtiems organams, minėtas turtas faktiškai atskiriamas nuo vien pagrindinės bylos poveikio ir jai taikomų teisės aktų nuostatų.

57. Iš to darytina išvada, kad valstybės narės, kurioje iškelta šalutinė byla, teismo priimtu sprendimu dėl turto, kurį apima šios bylos poveikis, netiesiogiai, bet būtinai nusprendžiama dėl pagrindinės bylos poveikio apimties. Taigi dėl priežasčių, analogiškų nurodytosioms pirmiau, pripažintina, kad valstybės narės, kurioje iškelta pagrindinė byla, teismai taip pat turi jurisdikciją nustatyti šios bylos poveikio apimtį, kaip ir valstybės narės, kurioje iškelta šalutinė byla, teismai.

58. Todėl galimi ieškiniai dėl skolininko turto dalies susiejimo su viena arba kita byla gali būti alternatyviai reiškiami viename arba kitame teisme. Vadinasi, jų jurisdikcija nagrinėti tokius ieškinius yra konkuruojančioji.

59. Bendri bankroto administratoriai nesutinka su tokia išvada ir teigia, jog iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad reglamentu draudžiama kelių teismų konkurencija. Jie remiasi visų pirma Sprendimu *Rastelli Davide e C.* (C-191/10, EU:C:2011:838)[36]. Šiuo atžvilgiu norėčiau tik pabrėžti, jog šiame sprendime Teisingumo Teismas patikslino, kad leidžiant į pagrindinės bankroto bylos apimtį įtraukti juridinį asmenį, teisiniu požiūriu atsietą nuo to, kuriam ši byla iškelta, remiantis vien tuo, kad turtas nedalus, ir nesiaiškinant, kur yra šio juridinio asmens pagrindinių turtinių interesų vieta, būtų apeinama reglamente nustatyta sistema, sudaranti galimybę teismui, neturinčiam jurisdikcijos iškelti pagrindinės bylos pagal reglamento 3 straipsnio 1 dalį, priimti sprendimą, juridiniam asmeniui sukeliantį tokias pačias pasekmes kaip ir sprendimas iškelti tokią bylą. Taigi nagrinėjamu atveju kalbama ne apie trečio jurisdikcijos suteikimo kriterijaus sukūrimą reglamento 3 straipsnyje nustatytų kriterijų atžvilgiu, o tik apie pripažinimą, kad teismai, nustatyti remiantis šiais kriterijais, turi konkuruojančiąją jurisdikciją nagrinėti tam tikrus ieškinius.

60. Konkuruojančių teismų atveju esama rizikos, kad bus priimti nesuderinami sprendimai. Tokios rizikos būtų galima išvengti taikant, kaip siūlo Komisija, taisyklę, analogišką numatytajai Reglamento Nr. 44/2001 27 straipsnyje, pagal kurį *lis pendens* atveju jurisdikcija suteikiama teismui, į kurį kreiptasi pirmiausia. Tačiau, mano manymu, ne Teisingumo Teismas, formuodamas teismo praktiką, turi įtraukti tokią taisyklę į reglamento sistemą[37]. Tokį veiksmą, žinoma, pageidautiną, jei būtų pritarta mano siūlomam sprendimui, gali atlikti tik Sąjungos teisės aktų leidėjas. Todėl šiuo metu tik beveik automatiškas pripažinimo būdas, nustatytas reglamento 25 straipsnio 1 dalyje, leistų konkuruojančiosios jurisdikcijos atveju išvengti nesuderinamų sprendimų priėmimo rizikos.

36 — Šio sprendimo 28 punkte, kuriuo remiasi bendri bankroto administratoriai, Teisingumo Teismas įspėjo, kad neturi būti priimami sprendimai, dėl kurių „atsirastų <…> skirtingų valstybių narių teismų jurisdikcijos pozityvioji kolizija, kurios reglamentu ir buvo siekiama išvengti tam, kad būtų užtikrintas vienodas požiūris į bankroto bylas Europos Sąjungoje“.

37 — Iš tikrųjų Sprendime *Staubitz-Schreiber* (C-1/04, EU:C:2006:39) Teisingumo Teismas, reglamente nesant atitinkamos nuostatos, pripažino, kad tuo atveju, jei po to, kai pateiktas prašymas iškelti bankroto bylą, skolininko pagrindinių turtinių interesų centras persikelia į kitą valstybę narę, jurisdikciją iškelti šią bylą išlaiko *teismas, į kurį kreiptasi pirmiausia*, tačiau toje byloje susiklosčiusios aplinkybės buvo visiškai kitokios, nes Teisingumo Teismas turėjo nuspręsti dėl galimo jurisdikcijos perdavimo teisėtumo, o ne išspręsti jurisdikcijos pozityviosios kolizijos klausimą.

e) Išvada dėl prejudicinio klausimo pirmosios dalies

61. Remdamasis visais išdėstytais argumentais manau, jog *Tribunal de commerce de Versailles* reikia atsakyti, kad teismas, pagal reglamento 3 straipsnio 2 dalį turintis jurisdikciją iškelti šalutinę bylą, turi ir jurisdikciją nustatyti skolininko turtą, kurį apima šios bylos poveikis. Ieškinys, kuriuo siekiama, kad būtų nustatyta, ar viena arba kelios skolininko turto dalys susietinos su pagrindine byla, ar su šalutine byla, gali būti alternatyviai pareikštas valstybės narės, kurioje iškelta pagrindinė byla, teisme arba valstybės narės, kurioje iškelta šalutinė byla, teisme.

B – *Dėl prejudicinio klausimo antrosios dalies: taikytina teisė*

62. Antrąja prejudicinio klausimo dalimi *Tribunal de commerce de Versailles* klausia Teisingumo Teismo: tuo atveju, jei būtų pripažinta valstybės narės, kurioje iškelta šalutinė byla, teismo jurisdikcija nustatyti šios bylos poveikio apimtį, kokia teisė taikytina tokiam nustatymui.

63. Pagal reglamento 4 straipsnio 1 dalį teisė, taikytina bankroto byloms ir jų pasekmėms, yra valstybės narės, kurios teritorijoje iškelta tokia byla, teisė, taigi ji priklauso nuo teismo, pagal reglamento 3 straipsnį turinčio tarptautinę jurisdikciją iškelti tokią bylą, nustatymo [38]. Šią išvadą aiškiai patvirtina reglamento 28 straipsnis, pagal kurį, „išskyrus atvejus, kai šis reglamentas numato ką kita, šalutinėms byloms turi būti taikoma valstybės narės, kurios teritorijoje iškelta šalutinė byla, teisė“.

64. Į tai atsižvelgiant reglamente nustatytos kelios vienodos taisyklės, skirtos taikyti nukrypstant nuo taikytinų nacionalinės teisės aktų nuostatų.

65. Taigi, kiek tai reikšminga nagrinėjamu atveju, visų pirma primintina, kad reglamento 3 straipsnio 2 dalyje ir 27 straipsnyje nustatytas konkretus skolininko turto paskirstymo pagrindinei bylai ir šalutinei bylai kriterijus, pagrįstas šio turto buvimo vieta, nuo kurio negalima nukrypti nei pagal nacionalinės teisės nuostatas, nei pagal abiejose bylose paskirtų organų susitarimą. Taikant šį kriterijų skolininko turtas, esantis valstybės narės, kurioje iškelta šalutinė byla, teritorijoje, susiejamas su šia byla, taigi ir *pajamos, gautos pardavus šį turtą, taip pat turi būti priskirtos šiai bylai*. Skolininko turtas, esantis trečiojoje valstybėje, taikant tą patį kriterijų *bet kuriuo atveju negali būti susietas su šalutine byla* tiesiog dėl to, kad jis nėra valstybės narės, kurioje ši byla iškelta, teritorijoje. Taigi šis turtas būtinai priskiriamas pagrindinei bylai, kuri yra universalaus pobūdžio. Kaip minėta šios išvados 37 punkte, bet koks nacionaline teise grindžiamas aiškinimas, pagal kurį būtų išplėsta šalutinės bylos apimtis įtraukiant ir trečiojoje valstybėje esantį skolininko turtą, būtų nesuderinamas su reglamentu.

66. Be to, remiantis reglamento nuostatomis galima nustatyti taisyklę, kurios laikymuisi pritartų visos šioje byloje pastabas pateikusios suinteresuotosios šalys, pagal kurią data, į kurią reikia atsižvelgti vertinant, ar turtas yra valstybės narės, kurioje iškelta šalutinė byla, teritorijoje, – tai diena, kurią įsiteisėja teismo sprendimas iškelti šią bylą. Tokia išvada išplaukia pirmiausia iš siejamų reglamento 2 straipsnio f punkto [39] ir 18 straipsnio 2 punkto [40]. Taigi bet koks skolininko turto perkėlimas po

38 — Šiuo klausimu žr. sprendimus *Eurofood IFSC* (C-341/04, EU:C:2006:281, 33 punktas), *MG Probud Gdynia* (EU:C:2010:24, 25 punktas) ir *Rastelli Davide e C.* (EU:C:2011:838, 16 punktas).

39 — Reglamento 2 straipsnio f punkte patikslinama, kad šiame reglamente „bylos iškėlimo laikas“ – tai diena, kai įsiteisėja teismo sprendimas iškelti bylą, neatsižvelgiant į tai, ar šis sprendimas galutinis, ar ne.

40 — Pagal reglamento 18 straipsnio 2 dalį „likvidatorius, kurį pagal savo jurisdikciją, kaip numatyta 3 straipsnio 2 dalyje, paskiria teismas, gali bet kurioje kitoje valstybėje narėje pareikšti per teismą arba ne per teismą, kad kilnojamas turtas yra išvežtas iš valstybės narės, kurioje iškelta bankroto byla, teritorijos į kitą valstybę narę po to, kai byla jau buvo iškelta“.

minėtos datos iš valstybės narės, kurioje iškelta šalutinė byla, taip pat tuo atveju, jei šis perkėlimas susijęs ne su pačiu turtu, o su jį pardavus gautomis pajamomis, įskaitant atvejį, kai šį perkėlimą pagal derinimo su pagrindine byla susitarimą leidžia atlikti teismas, kuriame nagrinėjama šalutinė byla, negali lemti to, kad šis turtas (ar jį pardavus gautos pajamos) būtų atsietas nuo šalutinės bylos [41].

67. Galiausiai, kaip užsiminta šios išvados 53 punkte, reglamente yra materialinių nuostatų, skirtų padėti jurisdikciją turintiems teismams taikyti turto paskirstymo pagrindinei ir šalutinei bylai kriterijų. Iš tikrųjų reglamento 2 straipsnio g punkte paaiškinama, kaip reikia suprasti jame vartojamą sąvoką „valstybė narė, kurios teritorijoje yra turtas“ atsižvelgiant į tris turto rūšis: materialųjį turtą, turtą ir teises, kurių turėjimą privaloma užregistruoti valstybiniame registre, ir pagal skolinius įsipareigojimus gautinas sumas. Nors ši nuostata gali pasirodyti nepakankama, kad apimtų visas turto rūšis, pirmiausia atsižvelgiant į kai kurio turto sudėtingumą [42], ji vis dėlto atspindi Bendrijos teisės aktų leidėjo norą, kad skolininko turto situacijos nustatymas būtų reglamentuojamas vienodai. Dėl šio pasirinkimo, taip pat reglamento 2 straipsnio g punkte pateikiamo sąrašo neišsamaus pobūdžio nacionaliniam teismui, be abejo, tenka atlikti didelį aiškinamąjį darbą turint pagal šią nuostatą nustatyti kiekvienu konkrečiu atveju taikytiną taisyklę.

68. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, šiuo atveju *Tribunal de commerce de Versailles* turi *pagal šalutinės bylos iškėlimo datą* ir *reglamento 2 straipsnio g punkte nustatytus kriterijus* „lokalizuoti“ visą perleistą NNSA materialųjį ir nematerialųjį turtą, įskaitant jos teisę į ekonominę nuosavybę (angl. *equitable or beneficial ownership*), susijusią su *Nortel* grupės intelektine nuosavybe pagal MRDA, taip pat išimtinės, nemokamos ir nuolatinės licencijos teises, jos turimas taip pat pagal šį susitarimą [43]. Šiuo atžvilgiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, mano manymu, visų pirma turi nustatyti, ar atsižvelgiant į minėtą susitarimą šios teisės gali būti atidalytos ir laikomos atskiru turtu.

69. Tada prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi nustatyti, ar pagal Kanados teisę, kuri taikytina MRDA, NNSA teisė į MTP išmoką laikytina „daiktine naudojimosi teise“, kaip teigia NNSA darbo taryba, ar „reikalavimo teise“, kylančia iš jos įnašo į *Nortel* grupės MTP veiklą. Pastaruoju atveju būtų galima taikyti reikalavimus tenkinti privalančios trečiosios šalies pagrindinių turtinių interesų centro kriterijų, nurodytą reglamento 2 straipsnio g punkto trečioje įtraukoje. Šiuo atžvilgiu pirmiausia primintina, kad tai, jog NNSA tenkanti *pajamų dalis*, gauta perleidus jos turtą, gali būti kvalifikuojama kaip gautina suma, laikoma patikos sąskaitose – kurios buvimo vieta yra ne Sąjungos teritorijoje, – neturi reikšmės, jei būtų nuspręsta, kad aptariamas turtas teismo sprendimo iškelti šalutinę bylą įsiteisėjimo dieną buvo Prancūzijos teritorijoje. Iš tikrųjų, kaip jau minėta šios išvados 66 punkte, turto perleidimo būdai negali lemti jo susiejimo su pagrindine byla, jeigu jis iš pradžių buvo susietas su šalutine byla, ir atvirkščiai.

70. Jei, kaip manau, teisė į *bénéficial ownership*, turima pagal MRDA nustatytą sistemą, negali būti laikoma paprasta reikalavimo teise, reikia nustatyti, ar ji gali būti priskirta vienai iš dviejų kategorijų, numatytų reglamento 2 straipsnio g punkto pirmoje ir antroje įtraukose. Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad bendrų bankroto administratorių teiginys, kad šią teisę apima reglamento 2 straipsnio g punkto antra įtrauka, nes ji susijusi su intelektinės nuosavybės teisėmis, kurios turi būti užregistruotos, manęs

41 — Pažymėtina, kad pasiūlyme iš dalies pakeisti reglamentą siekiant užtikrinti veiksmingą vietos kreditorių interesų apsaugą pagrindinėje byloje paskirtam bankroto administratoriui turėtų būti draudžiama net prieš šalutinės bylos iškėlimą perkelti valstybėje narėje, kurioje yra skolininko įsisteigimo vieta, esantį turtą (žr. šio pasiūlymo 12 punktą, kuriuo į reglamentą įtraukiama 19b konstatuojamoji dalis).

42 — Pasiūlyme iš dalies pakeisti reglamentą į 2 straipsnio g punktą (kuris tampa 2 straipsnio f punktu) įtraukiamos vėlesnės su turto buvimo vieta susijusios taisyklės, apimančios vardines bendrovių akcijas, finansines priemones, į kurias turima teisė patvirtinta įrašu registre, ir banko sąskaitoje laikomus pinigus (žr. šio pasiūlymo 21 punktą).

43 — Pagal bendrų bankroto administratorių pateiktą šio susitarimo versiją kiekviena *Nortel* grupės bendrovė, kuri yra šio susitarimo šalis, buvo įsipareigojusi kaip ir anksčiau vystyti MTP veiklą ir pranešti rezultatus kitoms šio susitarimo šalims. Už tai jos pagal susitarimo priede nurodytą sistemą gaudavo sumą, proporcingą savo dalyvavimui grupės MTP veikloje, vadinamą „MTP išmoka“ (angl. *R* & *D allocation*). Ši suma buvo laikoma „pelno pasidalijimo priemone“, į kurią turėjo teisę kiekviena šalis. Šiame susitarime taip pat nurodyta, kad, išskyrus aiškiai nustatytas išimtis (pavyzdžiui, susijusias su teisėmis į prekių ženklą), NNL yra teisėta visų esamų ir būsimų grupės intelektinės nuosavybės teisių turėtoja ir į tai atsižvelgiant įsipareigoja kiekvienai bendrovei, kuri yra šio susitarimo šalis, suteikti išimtinę ir nemokamą licenciją dėl naudojimosi visa grupės intelektine nuosavybe.

neįtikina. Iš tikrųjų nei *beneficial ownership*, pagal MRDA suteikianti teisę į MTP išmokas, nei teisės naudotis *Nortel* grupės intelektine ir pramonine nuosavybe, kylančios iš NNL pagal šį susitarimą suteiktų išimtinių licencijų, negali būti laikomos „teisė[mi]s, kurių turėjimą privaloma užregistruoti valstybiniame registre“, kaip tai suprantama pagal reglamento 2 straipsnio g punkto antrą įtrauką. Vien aplinkybė, kad minėtos teisės yra „susijusios“ su pramoninės ir intelektinės nuosavybės teisėmis, kurios buvo užregistruotos (NNL ir ne Sąjungos teritorijoje), šios išvados nekeičia. Kita vertus, mano nuomone, negalima teigti, kaip, atrodo, daro NNSA darbo taryba, jog aptariamos teisės patenka į reglamento 2 straipsnio g punkto pirmos įtraukos apimtį, nes jos „materializuotos“ licencijose, todėl, kad šios licencijos negali būti laikomos materialiuoju turtu.

71. Taigi remiantis reglamento 2 straipsnio g punktu reikia nustatyti taisyklę, kuria atsižvelgiama į aptariamo turto ypatumus. Mano manymu, pagal dvi pirmąsias šios nuostatos įtraukas galima nustatyti bendro pobūdžio nurodymą, kad įvairios skolininko turto dalys iš esmės turi būti priskiriamos tai bankroto bylai, su kuria jos natūraliai labiausiai susijusios. Tai taikytina materialiajam turtui, kuris priskiriamas bylai, iškeltai valstybės narės teritorijoje, kurioje jis yra, ir registruotinoms teisėms, kurios priskiriamos bankroto bylai, iškeltai valstybėje narėje, kuriai prižiūrint tvarkomas registras. Tokia pati taisyklė, taikoma *a contrario*, nustatyta reglamento 12 straipsnyje, pagal kurį „Bendrijos patentas, Bendrijos prekės ženklas ar bet kuri kita panaši Bendrijos teisės nustatyta teisė gali būti įtraukta tik į 3 straipsnio 1 dalyje nurodytą bylą“, negalint jų susieti tik su vienos valstybės narės teritorija, nes jų poveikis apima visą Sąjungos teritoriją. Vadovaujantis tokia pačia logika pateiktas ir Komisijos pasiūlymas iš dalies pakeisti reglamento 2 straipsnio g punktą, naujose įtraukose (dėl vardinių bendrovių akcijų, finansinių priemonių, į kurias turima teisė patvirtinta įrašu registre, ir banko sąskaitoje laikomų pinigų) taip pat nustatant kriterijus, pagal kuriuos turtas susiejamas su valstybės narės, su kuria jo sąsajos glaudžiausios, teritorija.

72. Taigi grįždamas prie prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamos bylos manau, kad, taikant minėtą taisyklę, teisių, kurių kyla iš skolininko dalyvavimo bendrovių grupės MTP veikloje ir (arba) kuriomis siekiama pagal išimtinių ir nemokamų licencijų sistemą naudotis šios veiklos rezultatais, jeigu jos nėra nurodytos reglamento 2 straipsnio g punkto antroje ir trečioje įtraukose, buvimo vieta laikytina valstybės narės, kurioje yra skolininko, dalyvavusio minėtoje MTP veikloje ir naudojusio jos rezultatus savo veiklai vystyti, veiklos centras, teritorija.

73. Remdamasis tuo, kas išdėstyta, manau, jog į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo užduoto prejudicinio klausimo antrąją dalį reikia atsakyti taip: teismas, į kurį kreiptasi, siekdamas išsiaiškinti, ar skolininko turtas patenka į šalutinės bylos poveikio apimtį, turi nustatyti, ar šis turtas buvo valstybės narės, kurioje iškelta ši byla, teritorijoje teismo sprendimo iškelti šią bylą įsiteisėjimo dieną, ir minėto turto padėtis turi būti vertinama remiantis reglamento 2 straipsnio g punkte nustatytais kriterijais.

IV – **Išvada**

74. Atsižvelgdamas į visa tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui *Tribunal de commerce de Versailles* atsakyti taip:

Teismas, pagal 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų 3 straipsnio 2 dalį turintis jurisdikciją iškelti šalutinę bylą, turi ir jurisdikciją nustatyti skolininko turtą, kurį apima šios bylos poveikis.

Ieškinys, kuriuo siekiama, kad būtų nustatyta, ar viena arba kelios skolininko turto dalys susietinos su pagrindine byla, ar su šalutine byla, gali būti alternatyviai pareikštas valstybės narės, kurioje iškelta pagrindinė byla, teisme arba valstybės narės, kurioje iškelta šalutinė byla, teisme.

Teismas, į kurį kreiptasi, siekdamas išsiaiškinti, ar skolininko turtas patenka į šalutinės bylos poveikio apimtį, turi nustatyti, ar šis turtas buvo valstybės narės, kurioje iškelta ši byla, teritorijoje teismo sprendimo iškelti šią bylą įsiteisėjimo dieną. Minėto turto padėtis turi būti vertinama remiantis Reglamento Nr. 1346/2000 2 straipsnio g punkte nustatytais kriterijais.